

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TİCARET BAKANLIĞI

ÜRDÜN PAZARI VE GÜNCEL GELİŞMELER

Murat ALBAYRAK
Ticaret Başmüşaviri

AMMAN TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

TOPLANTI AKIŞI

- Müşavirlik Sunumu
 - Koronavirüs Mevcut Durum
 - Serbest Ticaret Anlaşması İptal Süreci
 - Ekonomik Görünüm
 - Genel ve İkili Ticaret
 - Ürdün'de Yatırım Olanakları
- DEİK Sunumu
 - Sayın Ömer Faruk Akbal DEİK Türkiye – Ürdün İş Konseyi Başkanı
- Ürdün ile İlgili İşadamlarımızın Tecrübeleri
 - Sayın Taylan Sarı ASELSAN Middle East
 - Sayın Tosun Karay Disi Water Company
 - Sayın Cengizhan Yüceel PBI Aqaba
- Soru - Cevap

KORONAVİRÜS – ÖNLEMLER

Salgının ilk görülmeye başladığı Mart ayından üst düzeyde tedbirler

- 17 Mart – 8 Eylül tarihleri arasında tüm uçuşlar durduruldu
- 20 Mart – 1 Haziran tarihleri arasında sokağa çıkma yasağı
- Kara sınır kapıları yolcu trafiğine kapatıldı (29 Ekim itibariyle sadece Ürdün, Filistin ve Suudi Arabistan vatandaşlarına izin verildi)
- Okullar kapalı
- 20 kişiden fazla toplantılar yasak
- Maske ve sosyal mesafe kurallarına uyum
- 23:00 - 6:00 arası sokağa çıkma yasağı
- Cuma günleri tüm gün sokağa çıkma yasağı

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

KORONAVİRÜS – MEVCUT DURUM

126401

Cases

1784

Under Treatment

1467

Deaths

2117042

Tests

KORONAVİRÜS – SEYAHAT DÜZENLEMELERİ

- 180 gün içinde 90 günü aşmamak kaydıyla vize muafiyeti
- Ticari geçişler hariç kara sınırlarından yolcu geçişlerine izin verilmemektedir.
- 8 Eylül'den bu yana uluslararası uçuşlar yeniden başlamıştır.
- Ülkeler Kovid 19 durumuna göre yeşil, sarı ve kırmızı kategorilere ayrılmıştır.
- Türkiye **yeşil** kategoride bulunmaktadır.
- Seyahat öncesi internetten form doldurulması **QR kodu** alınması
- **7 günlük ev karantinası**
- Seyahatten en fazla 120 saat içerisinde alınmış **negatif PCR testi**
- Gelmeden önce 40 Ürdün Dinarı ödenerek **Ürdün'e varışta PCR testi** yaptırılması
- Telefona **AMAN** uygulamasının yüklenmesi
- Kovid 19 tedavisini kapsayan **seyahat sigortası**
- **Kurallara uyulmaması veya yanlış bilgi verilmesi halinde 10.000 JOD ceza!**

KORONAVİRÜS – EKONOMİK ÖNLEMLER

- Bankaların zorunlu karşılık oranı %7'den %5'e düşürülerek piyasalara dolaylı olarak 775 milyon dolar nakit para girişi sağlanmıştır
- Bireysel kredilerin taksit ödemeleri, kredi kartı ödemeleri ertelenmiştir
- Sosyal güvenlik katkı payı ödemelerine 3 ay erteleme imkanı getirilmiş ve katkı payı oranı %21,75'ten %5,25'e düşürülmüştür.
- Maliye Bakanlığı katma değer vergisi tahsilatlarının yeni bir açıklamaya kadar ertelendiğini açıklamıştır.
- Gümrük Dairesince belirli statüdeki firmaların gümrük vergisinin %30'unu ödemeleri ve kalan miktarı sonradan ödemelerine müsaade etmiştir.
- Tüm parasal politika faizlerinde indirim yapılmıştır.
- KOBİ'lere 380 milyon dolar yardım
- İşçi ücretlerinin düşürülmesine izin verilmesi (en çok etkilenen sektörlerde %50)

SERBEST TİCARET ANLAŞMASI İPTAL SÜRECİ

- Türkiye - Ürdün Ortaklık Anlaşması (STA), 1 Aralık 2009 tarihinde Amman'da imzalanmış ve 1 Mart 2011 tarihinde yürürlüğe girmiştir
- Türkiye Ürdün'den ithalatta gümrük vergilerini Anlaşmanın yürürlüğe girişi ile birlikte sıfırlarken Ürdün gümrük vergilerini 7 yıllık geçiş dönemi sonrasında 1 Ocak 2018 tarihinde kaldırmıştır (tarım ürünleri hariç)
- Ürdün bazı gerekçelerle Anlaşmadan fayda sağlayamadığını belirtmiştir
 - Türkiye'den Ürdün'e beklenen ölçüde yeterli yatırım gelmemesi
 - Mali yardım yapılmaması
 - Yeterli teknik destek ve yardım yapılmaması

SERBEST TİCARET ANLAŞMASI İPTAL SÜRECİ

- Ürdün tarafı,
 - İkili ticarete esnek menşe kuralları uygulanması
 - Önemli ihraç ürünlerimizin Anlaşma kapsamı dışına çıkarılması
 - Türkiye'nin tüm ürünlerde vergileri sıfırlaması
 - Ürdün'den fosfat ve potaş ithalatında alım garantisi verilmesi
 - Ürdün'de belirli tutarda Türk yatırımı yapılmasının taahhüt edilmesi
 - Yıllık bazda teknik ve mali yardım sağlanması şeklinde talepler iletmiştir.
- Görüşmeler devam etmekte iken Ürdün 12 Mart 2018 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı ile STA'yı fesih kararı almış, 22 Kasım 2018 tarihi itibarıyla STA iptal edilmiştir
- Bu tarihten itibaren her iki ülke de kendi aralarındaki mal ticaretinde üçüncü ülke menşeli ürünlere uygulanan gümrük vergilerini uygulamaya başlamıştır.

TİCARİ VE EKONOMİK İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI

- **1 Ekim 2019** tarihinde Ticaret Bakanları tarafından Ankara'da imzalanmıştır.
- Anlaşmanın yürürlüğe girmesine ilişkin **iç onay süreçleri** devam etmektedir.
- STA'nın iptal edilmesi ile birlikte Ortaklık Konseyi de ortadan kalkmıştır.
- Ticari ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması ile ekonomik ve ticari alanlardaki sorun, fırsat ve işbirliği gibi konuların görüşülebileceği **yasal bir platform** oluşturulacaktır.
- Bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesi ile beraber **Karma Ekonomik Komisyon** kurulacaktır
- Bu Anlaşma **yeni bir STA değildir** (Mal ticareti ve gümrük vergilerine ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır)

ÜRDÜN SEÇİMLER

- 10 Kasım tarihinde milletvekili genel seçimleri yapılmıştır
- Seçim sonuçları açıklanmasından itibaren 4 gün sokağa çıkma yasağı ilan edilmiştir
- Ön sonuçlara göre 130 milletvekilinin 100'ü yeni milletvekili
- Seçimlerin öncesinde **12 Ekim tarihinde yeni kabine** göreve başladı
- Başbakanlığa Dr. Bisher Al Khasawneh, Sanayi, Ticaret ve Tedarik Bakanı Tarık Hammouri yerine **Bayan Maha Ali** göreve getirilmiştir.
- Daha önceden de aynı görevde bulunan yeni bakan ülkemizle Serbest Ticaret Anlaşması müzakerelerinde müzakere heyet başkanı olarak görev almış olup, ülkemizi yakından tanımaktadır

EKONOMİK GÖRÜNÜM

	2018	2019	2020
GSYİH (Cari Fiyatlar -Milyar \$)	42,351	43,801	20,646 (Q2)
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	1.9	2.1	1.3 (Q1)
Kişi Başına Düşen GSYİH (Cari - \$)	4,081	4,150	-
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	4.5%	0.3%	0.7% (Q2)
İşsizlik Oranı (%)	18.6	19.1	23 (Q2)
İhracat (Milyar \$)	7,772.1	8,350.1	3,096.5 (Q2)
İthalat (Milyar \$)	24,326.2	22,489.1	10,198.9 (Q2)

SALGININ EKONOMİYE ETKİLERİ

- GSYİH'in düşmesi: %5 oranında küçülme (IMF tahmini)
- İşsizliğin artması: %23'ten %24-30'a yükselmesi (yurtdışında yaşayan Ürdünlülerin geri dönmesi)
- Dış Borcun artması: 32 milyar Dinar (GSYİH'in %101,7'si) (GYÜ'lerde borç oranının %64'ün üzerinde olması – yüksek risk)
- Yoksulluğun artması: Günlük harcaması 1.3 dinar olanların sayısının %27, 2.25 dinar olanların % 19 ve 3.9 dinar olanların % 13.2 artacağı öngörülmektedir
- Bütçe açığının artması: 2019'da 1,25 milyar Dinar - Kamu gelirlerinde düşüş, sağlık harcamalarında artış
- Alım gücünün azalması ve ticaret hacminin daralması: İthalatta %20 oranında düşüş
- Turizm şirketlerinde gelirlerde %58 düşüş, sektör çalışanlarının %46'sının işini kaybetmesi

YENİ EKONOMİK TEŞVİKLER - 1

Omar Razzaz hükümeti tarafından 2019 yılında 4 fazda ekonomik teşvik paketi açıklandı

1. Faz: Yatırım ortamının iyileştirilmesi, enerji maliyetlerinin düşürülmesi ve emlak sektörünün canlandırılması:

- Teşvikler performans göstergelerine bağlı olacaktır.
- İlave elektrik tüketiminin üzerindeki vergileri düşürülecek.
- Emlak kayıt ve satış harçları %50 azaltılacak.
- Her bir yabancı işçinin yerine bir Ürdünlü istihdam edilmesi halinde 240 JD

2. Faz: Kamusal Reform:

- Bağımsız faaliyet gösteren 8 kurum Bakanlıklara bağlanmış yada kaldırılmıştır.
- Kamusal harcamaları azaltmak için 56 farklı satın alma sistemi birleştirilmiştir.
- Kamusal işlemlerin sayıca azaltılması için 175 adet düzenleme gözden geçirilecektir.

YENİ EKONOMİK TEŞVİKLER - 2

3. Faz: Çalışanların ve emeklilerin ücretlerinin arttırılması:

- Kamu çalışanlarına %15-20 arasında zam yapılması

4. Faz: Vatandaşların refahının iyileştirilmesi ve kamu hizmetlerinin kalitesinin arttırılması:

- Sağlık alanında sigorta sistemi 4 gruba bölünecek ve gelir durumuna göre sigorta payları ayarlanacaktır
- Eğitim alanında 5 yaşındaki çocukların okul öncesi eğitim programına dahil edilmesi ve okul fiziki alanlarının iyileştirilmesi
- Ulaşım alanında 10.000 civarında aileye “destek biletleri” sağlanması

ÜRDÜN'ÜN SERBEST TİCARET ANLAŞMALARI

1. GAFTA (1998): 17 Arap Ülkesi (**%40 üye ülkeler katma değer** – serbest dolaşım)
2. Jordan- EU Association Agreement (2002): 2018 - Ürdün **60.000 Suriyeliye** çalışma izni vermesi halinde sınai üretim esnek menşe kurallarından yararlanabilecektir
3. USA – Jordan Free Trade Agreement (2001): ABD'nin 20 STA'sından biri -QFDF
4. Canada – Jordan Free Trade Agreement (2012): QFDF
5. Agadir Agreement (2007): Mısır, Ürdün, Fas ve Tunus Pan-Euro-Med menşe kuralları
6. EFTA – Jordan Free Trade Agreement (2002): Tarım ürünleri hariç
7. Singapur – Jordan Free Trade Agreement (2005)

STA → Açık Pazar (ABD, İtalya, Almanya, İspanya, Mısır)
STA Yok → Yüksek Gümrük Vergileri (Türkiye, Çin, Hindistan)

ÜRDÜN GENEL TİCARET İSTATİSTİKLERİ (Milyon \$)

	İHRACAT	İTHALAT
2014	8.385.330	22.740.258
2015	7.832.977	20.474.909
2016	7.519.380	19.539.824
2017	7.479.760	20.435.728
2018	7.752.962	20.318.911
2019	7.050.956	19.391.378
2020*	7.048.731	18.843.250

*: Tahmini

ÜRDÜN – EN FAZLA İHRACAT YAPILAN ÜLKELER

Ülkenin Dünyadan İthalatında İlk 10 Ülke Payları

1	ABD	23,7%
2	Serbest Bölgeler	12,0%
3	Suudi Arabistan	10,1%
4	Hindistan	8,4%
5	Irak	7,6%
6	Birleşik Arap Emirlikleri	4,3%
7	Kuveyt	3,7%
8	Çin	2,5%
9	Lübnan	2,4%
10	Filistin	2,1%

ÜRDÜN – EN FAZLA İTHALAT YAPILAN ÜLKELER

Ülkenin Dünyadan İthalatında İlk 10 Ülke Payları

1	Suudi Arabistan	16,1%
2	Çin	16,0%
3	ABD	8,3%
4	Türkiye	4,6%
5	Hindistan	4,5%
6	Almanya	4,3%
7	Mısır	4,1%
8	İtalya	3,1%
9	Birleşik Arap Emirlikleri	2,7%
10	Fransa	2,2%

ÜRDÜN – EN FAZLA İHRAÇ EDİLEN ÜRÜNLER

Ülkenin Dünyaya İhracatında İlk 10 Ürün (1.000 \$)

GTIP 6 Kodu	MADDE ADI	2018	2019	2020 (Ocak-Ekim)
611420	PAMUKLU GİYİM EŞYASI	992.272	1.063.756	851.206
310420	POTASYUM KLORÜR	582.513	661.581	516.696
611490	DİĞER DOKUNABİLİR MADDELERDEN GİYİM EŞYASI	504.122	541.611	393.689
300490	İLAÇLAR	388.889	370.293	318.018
251020	TABİİ KALSİYUM	392.834	357.082	180.270
280920	FOSFORİK ASİT VE POLİFOSFORİK ASİTLER	8.807	281.821	81.422
282759	DİĞER BROMÜRLER VE OKSİBROMÜRLER	173.787	238.498	221.266
710812	İŞLENMEMİŞ ALTIN	15.375	237.313	446.203
283529	DİĞER FOSFATLAR	140.749	171.321	110.497
300390	DİĞER İLAÇLAR (DOZLANDIRILMAMIS)	211.362	162.242	136.892

ÜRDÜN – EN FAZLA İTHAL EDİLEN ÜRÜNLER

Ülkenin Dünyadan İthalatında İlk 10 Ürün (1.000 \$)

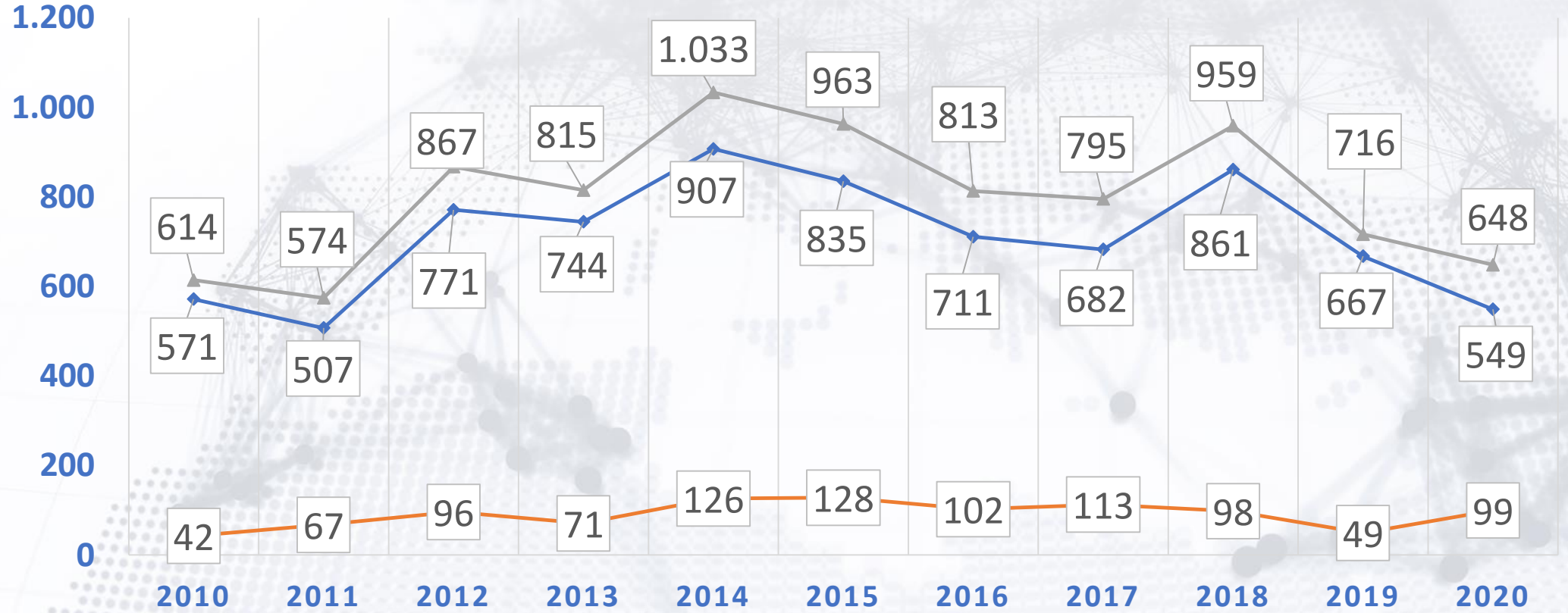
GTIP 6 Kodu	MADDE ADI	2018	2019	2020 (Ocak- Ekim)
270900	HAM PETROL	3.562.380	3.110.555	515.345
271019	MOTORİN	2.313.721	2.998.281	856.599
100119	MAKARNALIK BUĞDAY	1.510.171	1.196.244	216.057
100390	ARPA	1.185.597	1.121.422	119.759
100590	MISIR	1.079.954	950.977	145.598
252310	ÇİMENTO; KLİNKER	1.280.493	914.895	4.050
271119	LPG	510.229	520.347	106.428
230400	SOYA KÜSPESİ	510.647	487.463	117.299
690721	SERAMİKTEN KAPLAMA KAROLARI, KALDIRIM TAŞLARI	432.684	393.241	54.988
170199	ŞEKER	468.900	317.457	125.915

İKİLİ TİCARET

İKİLİ TİCARET (MİLYON \$)

— İHRACAT — İTHALAT — HACİM

ÜRDÜN'E EN FAZLA İHRAÇ ETTİĞİMİZ ÜRÜNLER

Türkiye'nin Ülkeye İhracatında İlk 10 Ürün

GTIP 6 Kodu	MADDE ADI	2018	2019	2020 (Ocak-Eylül)
711319	MÜCEVHERCİ EŞYASI	125.883.966	51.708.492	5.372.019
870340	HİBRİT OTOMOBİLLER	5.299.440	16.933.233	6.545.783
551511	POLYESTERDEN DOKUNMUŞ MENSUCAT	11.167.868	12.037.192	4.317.652
853400	BASKI DEVRELER	662	7.797.175	0
841290	DİĞER MOTOR, KUVVET ÜRETEN MAKİNELERE AİT AKSAM, PARÇALAR	32.370	7.312.323	45.764
940350	YATAK ODASI AHŞAP MOBİLYALAR	8.855.213	6.514.242	4.195.055
721420	KÖŞELİ ÇUBUKLAR		6.513.525	2.074.162
441510	AĞAÇTAN MUHAFAZALAR, KUTU, KAFES SANDIK	7.354.810	6.341.055	3.475.672
271019	MOTORİN	7.305.230	6.034.618	2.319.476
570242	HALILAR	11.265.217	5.597.979	3.834.760

ÜRDÜN'DEN EN FAZLA İTHAL ETTİĞİMİZ ÜRÜNLER

Türkiye'nin Ülkeden İthalatında İlk 10 Ürün

GTIP 6 Kodu	MADDE ADI	2018	2019	2020 (Ocak-Eylül)
310530	DİAMONYUM HİDROJENORTOFOSFAT	66.155.530	10.814.310	21.938.419
901390	TELESKOPIK DÜRBÜN, PERİSKOP		9.188.712	4.733.421
283421	POTASYUM NİTRAT	2.343.338	5.305.665	3.631.878
760612	ALUMİNYUM ALAŞIMINDAN PLAKA, LEVHA	5.045.039	3.704.951	2.324.160
300490	İLAÇLAR		3.010.982	735.149
780110	RAFİNE EDİLMİŞ KURŞUN	2.377.043	2.834.450	2.009.048
611490	DİĞER DOKUNABİLİR MADDELERDEN GİYİM EŞYASI		1.668.619	0
848071	ENJEKSİYON/BASINÇLI DÖKÜM KALİPLARI	29.119	1.663.949	400.025
080410	HURMA	836.000	1.347.617	775.991
392113	POLİÜRETANLARDAN GÖZENEKLİ LEVHA, YAPRAK, PELİKÜL, LAMLAR	47.113	860.104	632.293

İKİLİ TİCARETTE ÖNE ÇIKAN HUSUSLAR

- STA'nın iptal edilmesi ile ikili ticarete düşüş (2019 yılında ihracatımızda %22,5 düşüş ithalatımızda %61 düşüş)
- 2020 yılında pandemi nedeniyle Ürdün'ün tüm dünyadan ithalatının %16 oranında azalması – ülkemizden Ürdün'e ihracat %17,6 oranında gerilemiştir
- Ticaret dengesi ülkemiz lehine olup yapılan ithalatın 6-10 kat üzerinde ihracat yapılmaktadır
- Ürdün'e ihraç edilen ürün kompozisyonu yıllar içinde değişebilmektedir.
- Ürdünlü alıcılar genelde uzun süreye dayanan ticari ilişkiler çerçevesinde hareket etmektedir (fuar organizasyonları çok katılımcı çekmemektedir)
- Doğrudan ziyaret, telefon görüşmesi, eposta ve whatsapp tercih edilmektedir
- Tanıtım ve pazarlama için sosyal medya, gazete ilanları kullanılabilir
- Türk malı algısı iyi konumlandırılmış bir yerdedir (uygu kalite/fiyat konumlaması, satış sonrası hizmetler, kültürel yakınlık, diziler)
- Tarife dışı engel bulunmamaktadır

ÜRDÜN VERGİ REJİMİ

- 2014/34 sayılı Vergi Kanunu (1 Ocak 2019 tarihinde tadil edilmiştir)
- A) Kurumlar Vergisi
 - Telekom, elektrik üretim ve dağıtım, madencilik, sigorta ve finans %24
 - Bankalar için %35
 - Bilgi teknolojileri %5
 - Diğer sektörler 2019 yılında **%15'ten başlamak üzere 2024 yılında %20'ye** yükselecek

B) Gelir Vergisi

0- 5.000 Dinar arası %5

5.000 – 10.000 Dinar arası %10

10.000 – 15.000 Dinar arası %15

15.000 – 20.000 Dinar arası %20

20.000 – 1.000.000 Dinar arası %25

1.000.000 Dinar üzeri %30

ÜRDÜN'DE ŞİRKET KURULMASI

- **Ticari** amaçlı bir şirket kurulması için **en az %50 oranında Ürdünlü** ile ortak olunması gerekmektedir
- **Üretim** amaçlı olarak kurulacak şirketlerde yabancılar **%100 şirket sahibi** olabilmektedir.
- Ürdün Şirketler Denetim Dairesine başvurulması gerekmektedir

Talep Edilen Belgeler

Kayıt talep formu

Kimlik

Ürdün vatandaşı olmayanlar için geçerli bir pasaport

Kuruluş sözleşmesi

Sosyal Güvenlik Katkı Payı: Çalışan ücretinin %21.75'i aşağıdaki şekilde Sosyal Güvenlik Kurumuna ödenmesi gerekmektedir.

%14.25'i işveren tarafından,

%7.5'i çalışan tarafından

ÜRDÜN'DE YATIRIM OLANAKLARI

GÜÇLÜ YÖNLER

- Siyasi ve ekonomik istikrar
- Güvenlik
- Eğitimli insan yapısı
- Bankacılık ve finansman sistemi
- Eğitim, sağlık hizmetleri
- Bilişim altyapısı
- Sabit kur rejimi
- %100 yabancı sermayeli üretim tesisi
- Sermaye ve kar transferi serbestisi
- Ülkemize olan sempati ve güçlü Türk malı imajı
- Dil sorunu yok

ZAYIF YÖNLER

- Üretim maliyetinin yüksekliği (Yatırım alanı, enerji, işgücü vb.)
- Bürokratik engeller
- Kanun ve kuralların karmaşık olması ve sıkça değişebilmesi
- Kalifiye işgücü yetersizliği
- Taşıma maliyetlerinin yüksekliği
- Bakanların ve yönetici kadroların çok sıkça değişmesi

ÜRDÜN'DE YATIRIM OLANAKLARI

FIRSATLAR

- Serbest Ticaret Anlaşmaları (ABD'ye ve Arap ülkelerine vergisiz giriş imkanı)
- Yatırım bölgelerinde gelir vergisi oranı %5
- %3 ihracat teşviği (+ihracat %5 teşvik)
- Serbest bölgelerde gümrük vergisiz ithalat ve gelir vergisi muafiyeti
- Üretim girdilerinin gümrük vergisiz ithal edilebilmesi
- Yerel madenlerin işlenmesi (silika, fosfat)

TEHDİTLER

- Bölgedeki siyasi riskler
- Özellikle hükümet tarafından yapılan ödemelerin ve vergi alacaklarının gecikmesi
- Dış borç hacminin yüksekliği
- Dışarıdan gelen finansmanın azalması
- Koronavirüs
- Devalüasyon riski(?)

HEDEF PAZAR ve ÜRDÜN MENŞEİ ALINMASI

YEREL PAZAR

- Küçük pazar hacmi
- İthalat baskısı
- Yerli aktörler
- Fabrika niteliği alınması (Vergisel teşvikler)

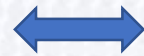
BÖLGE ÜLKELERİ

- Suudi Arabistan
- GAFTA (%40 katma değer)
- Hedef ülkenin ilgili üründe uyguladığı gümrük vergisi (Ör. Suudi Arabistan %5)

ABD

- Kotasız – vergisiz (QDFD) ihracat imkanı
- ABD'nin 20 STA'dan biri
- ABD 3. ülkelere uygulanan önlemler

YATIRIM MALİYETİ
(Sabit Maliyetler)

ÜRETİM MALİYETİ
(Değişken Maliyetler)

MAMUL ÜRÜN İTHAL MALİYETİ

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TİCARET BAKANLIĞI

TEŞEKKÜRLER

Murat ALBAYRAK

Amman Ticaret Başmüşaviri